

רצון יראיו יעשה...

1. אוצרות הראיה בג עמוד 918

התפילה כשהיא מתגשמת היא מתהפכת לפלסטר לזוהמת עבודה זרה. הוא קורא לאלוקים-שהוא מציירו איתן קשה תקיף ושליט, נצחן ורודף כבוד ומשמעת של עבדות כפופה מנתיניו, עבדיו. והוא דוקא, עלול להיות מרוצה על ידי שיבקשו ממנו בבקשות ובתחנונים משיפולי נפש. אז משתנה הוא מחפצו העז וממלא את המבוקש. והמבוקש איננו אצילי, כ"א פשוט חפץ גס של צורך נאה או מכוער. תפילה זו פסולה היא שכורה ואלילית. חסרה היא העצמיות התוכית של מהות התפילה ותחשב לחטאה, לתפלה.

א1. ספר ראשית חכמה - שער התשובה - פרק ראשון

" ויפן כה וכה וירא כי אין איש", אלא איש לדרכו פנו, בעסקין דילהון, באורחין דילהון, איש לבצעו מקצהו, בבצעה דהאי עלמא, לירתא האי עלמא, ולא אינון מסטרא דאלין דאתמר בהון, אנשי חיל, יראי אלקי"ם, אנשי אמת, שונאי בצע, אלא כלהו צווחין בצלותין ביומא דכפורי ככלבים, הב, לב לנא מזונא, וסליחה וכפרה וחי, כתבנו לחיים, ואינון עזי נפש ככלבים, דאינון אומין דעלמא דצווחי לגביה ולית לון בשת אנפין, דלא אית מאן דקרא ליה בתיובתא, דיחזור שכינתיה לקודשא בריך הוא, דאיהי מרחקא מיניה, למהדר לגביה, ואדמיין לכלבים, דאתמר בהון ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם...

א2. ספר ליקוטי מוהר"ן - מהדורא קמא סימן טו

וְאֵתָא תַּנְיָנָא וּבְלָעָה וּבְלָעָה תַּנְיָנָא זֶה בְּחִינַת נַחֲשׁ, שְׁמִסִּית אֶת הָאָדָם שְׂיִתְפַּלֵּל לְתוֹעֵלַת עֲצָמוֹ, כְּמוֹ: הַב לְנָא חַיִּי וּמְזוֹנָא, אוֹ שְׁאָר תּוֹעֵלַת. וְאֵתִי פּוֹשְׁקִנְצָא וּבְלָעָה פִּרְשׁ רַבְּנּוֹ שְׂמוּאֵל, עוֹרֵב; וְאֶמְרוּ חֲכָמֵינוּ, זְכָרוֹנָם לְבִרְכָה (עֲרוּבִין כּב.). 'מִי שְׁמִשְׁחִיר פְּנָיו כְּעוֹרֵב וּמִי שְׁנַעֲשָׂה אֲכָזְרִי עַל בְּנָיו כְּעוֹרֵב', הֵינּוּ שְׂמֵתְפַלֵּל בְּלִי שׁוּם פְּנִיַת תּוֹעֵלַת עֲצָמוֹ, וְאֵינוֹ חוֹשֵׁב לְכָלוּם אֶת עֲצָמוֹ, וְנִתְבַּטֵּל כָּל עֲצָמוֹתוֹ וְגִשְׁמִיּוֹתוֹ, וְנִתְבַּטֵּל כְּאֵלוֹ אֵינוֹ פְּעוּלָם, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (תְּהֵלִים מ"ד): "כִּי - עֲלִיךָ הֲרַגְנוּ כָּל - הַיּוֹם". וְזֶה בְּחִינַת: "שְׁחֹרֹת כְּעוֹרֵב":

3. ילקוט שמעוני בראשית - פרק א - רמז ה

מתחלת ברייתו של עולם נתאווה הקב"ה לעשות לו שותפות בתחוננים.

א3. אוצרות הראיה / מאורות הראיה / מאורות התפילה פרק ראשון

התפלה מה היא? השבת הרגש העדין למקומו, הצלת הנשמה מהמהומה הגסה של החיים. שוקע האדם בקטנותו בזלילה, בגסות, בטומאות שונות; ויכול הוא לרדת לתהומי תהומות של זוהמא. איננו ממתין עד שתתגבר הרעה. צועק הוא לאלהיו, מתרומם ומתעלה, והנפש מחלפת כח ומתקדש. אשרי מי שלא עבר עליו זמן גדול ולבו מוקשה מפנייה תמימה אל על. הוא רואה חיים, חיים של אמת, חיים של טהרה פנימית.

4. שמונה קבצים ה רכט.

התפילה היא מרוממת את הרצון, ומעלה אותו למרומי מקורו. משיבה היא את המהותיות התוכית של האדם אל האלהים, ובזה הרצון של העתיד הגדול מתבסס. וכפי עומק ההכשר של יסוד הרצון להתעלות, ככה תהיה פעולתו.

א4. אוה"ק ג נד

הרצון הפרטי איננו דבר בודד, סעיף הוא מהרצון הכללי... וכפי ערך הדבקות האיכותית הזאת, הרצון הזה הפרטי, שנשתחרר מפרטיותו, והוא הולך, רץ מדות, עף וטס, ומתגבר מתוך חזרתו ליסוד חייו, למקור מחצב מהותיותו, לעומק רצון ד', אדון כל, הרי הוא פועל את פעולתו, כפי רצונו וציורו.

5. אורות הקודש / חלק ג - מוסר הקודש / עמוד נ

יסוד התפלה היא התרוממות הרצון והתגלותו. כשהמבוקש, הממלא את רצונו של אדם, מובע בקשר הרעיון והחפץ באלהים, עולה הרצון למרומי ערכו, מתאחד הוא עם הרצון הכללי, הרצון העולמי, אור חי העולמים, שבו כלולים כל המאויים. וכשהרצון הפרטי מצייר את מבוקשו בדבר הפרטי, חיי הרצון פועלים את המבוקש, על ידי מה שהרצון הכללי כולו מצייר את הפרט המתבקש, על פי פרטיותו היותר מבוררת.

6. עין איה ברכות ב עמוד 322

...תכלית התפילה ופעולתה הלא נועדה להיות מסייעת להשלמת האדם ושכלול רוחו, ע"כ מראש מקדם הוכן ע"פ חכמה העליונה, הנותנת כל דבר בעתו, גם אלו המקרים שבאים במצבו של אדם שבהם יתעורר אל התפילה. ואותה ההתרוממות המוסרית שיקנה ע"י התפילה תתאים אל התכלית הכללית שע"פ זה האופן יהי נכון אותו החפץ הפרטי להועיל לפי האופן הרצוי.

7. עניני תפילה ע"ר א עמוד כה

אמר ר' חמא בר חנינא אם רואה אדם שהתפלל ולא נענה יחזור ויתפלל, שנאמר: קוה אל ד' חזק ויאמץ לבך וקוה אל ד'. לעומת תכלית של התפילה, והשגת המבוקש שבאה על ידה, לגדל כחות הנפש בציורי קדושה ושלמות ולהוציא שלמותה אל הפעל, דרכי הציורים האלה רבים ורחבים, ומסתעפים לפרטים רבים שאין להם קץ, וצור העולמים לפניו נגלו כל תעלומות, איזה ציור רוחני מיוחד ראוי וחסר לכל נפש פרטית שתשתלם בו, שלפי צורך השתלמות זו מקביל בסדור חכמתו העליונה, מצב החסרון המזדמן המצריך את התפילה.

8. עולת ראיה / עניני תפלה / הדרכת התפלה וחלקיה

לפני התפלה צריך להרגיש את הצורך של התפלה ואת הענג של התפלה. אין התפלה חפצה לשנות שום דבר באלהות שהיא מקור הנצחיות ואינה בגדר ההשתנות, - אלא להתעלות עם כל השנויים החלים על הנפש, ועל כל העולם כולו במדה שהנפש קשורה בו, אל הרוממות האלהית. היא מדברת בענין האלהי, שהיא כוספת אליו, כפי מדותיה בחופש גדול, ובחופש זה מתגלה לה אורה ואמתה.

א8. שמונה קבצים ב קנה.

מתוך הידיעה הפנימית המתגברת בלב, באה הכרת התפילה. וכל מה שהכרת התפילה מוארה יותר בהכרה השכלית, ככה היא יותר פועלת בכל ערכיה הרוחניים והמעשיים, והנטיה של אמונת חכמים ההמונית הולכת היא ומתאמת בחיים ובמצאיות.

ב8. אורות הקודש ג, נ

יסוד התפלה היא התרוממות הרצון והתגלותו... ובהיות החפץ עולה למרומי הדעת, מתבררת ההכרה, שאין רצון שום בריה דבר מפורד מהרצון האלהי הכללי, המתגלה באור כל חי, וכל בריה. ולפי הערך של הדעה, המכרת את גודל האמת של ים החיים, המשתפך לפלגי הרצונות כולם, הכלליים והפרטיים, ככה מתגברת היא הפעולה הכבירה של הופעת התולדה של המבוקש.

6. שמונה קבצים א קעג.

האדם, שהוא בפנימיות נטיות גופו ומזגו נוטה לרעה, חית האדם שבקרבו, הרעה, נוטה היא אל ההסתכלות וההתקשרות העצמית אל צד החושך והבלבול והתוהו שבהווה. החפץ להחריב, לשבר, לכלות, אמיץ הוא מאד בתוכן רוחו, ועל פי משקל זה הולך הוא זרם המדע וההשערה השכלית, ההצטיירות של הדמיון, וכל מערכי ההויה המתייחסת אליו, בקרבו וחוצה לו... ובעוד הדם עושה את שלו על פי תכונתו הפראית, המתעוררת מידי יום ביומו כפי טבע החיה שבאדם, שאינה נתקת ממקומה כל ימי צבאו, אם קודם שיתפלל על דמו כבר יוסיף לו כח מכני מן ההויה, מן הסביבה, הרי הוא מקשר עז נפשי בצורה של חשך, של תוהו, של נטיה להסתכלות משמימה, של שורש הזוהמא, הכשפנות, העוננות והנחש, שבהם נפש האדם, בעודה בזוהמתה, טובעת. ועל זה צווח הכתוב ואומר, לא תאכלו על הדם, שבכלל זה הוא גם כן לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם, תתפללו על הדם של החיה שינוח מזעפו, שישקט ויעדן, שירומם מחוגו השפל, שיתנער מתרדמת הרשע של קטנותו, לא תנחשו ולא תעונו.

6א. ערפלי טוהר / עמוד קכד

לב בא על ידי תפילה כשאין עימה אור תורה. שהמחשבה תוהה מה בצע בהשתפכות הנפש, בצער הרוחני ההוא, וכי יש שינוי רצון למעלה, ואיזו תועלת יש בתפילה. ואף כשמאמין שלמרות כל הקושיות כך הוא הדבר, והתפילה מועלת. לא מפני כך יחדל הלב מכאבו. אבל עם תורת אמת, חודרת הבינה על דבר הערך הגדול של הופעת הרצון ברום גדלו, בהבלטתו והוצאתו מן הכח אל הפועל. ולפי המידה שהאדם יותר מלא אור קודש, שרצון עצמו הוא יותר טהור ואידיאלי, ככה יותר קשור הוא רצונו בעומק גדול של הישות ההוייתית, וכן רצונו פועל באמת במערכות ההויה. וזאת היא פליאת יצירת תמים דעים, שכל שינוי אינו שינוי בערכו, וכל קיום אינו שולל שום שינוי בחוקו, כי אור עליון זה הוא למעלה מכל שאלת השינוי, ואי השינוי והקיימות, כמו השינוי, שניהם יחד הם ערכים שאינם הולמים יחס לעליונות האלהית. וכל מה שהוא מתפשט בכל, וכל מה שיש בו טוב משום איזה צד, אי אפשר שיהיה נמנע מצד איזה חוק עצמותי באלהים...

33. ספר רוח חיים על אבות - פרק א משנה ב

וכללו של דבר שמיום שנתקנה לא היה בעולם שתי תפלות שיעשו רושם שוה למעלה ושיעלו למדרגה אחת. כי משונה בזה תפלת היום מתפלת אתמול כי יעבור והכל תלוי בתיבות אלו. ולכך הוצרך נבואה לזה וכל הכוונות והסודות שנתגלו על התפלה עד היום אינם כטיפה מים הגדול נגד הכוונה שהשיג הקטן ממאה ועשרים זקנים וגם הגדול שבהם לא השיג רק כפי ערכו ושורש נשמתו.

6. אוה"ק ג, כו

החסרון היותר גדול שיש בתכונתה של יראת שמים, שאינה מחוברת יפה באורה של תורה, הוא מה שבמקום יראת חטא, היא מתחלפת על יראת המחשבה, וכיון שהאדם מתחיל להיות מתירא לחשוב, הרי הוא הולך וטובל בבוץ הבערות, הנוטלת את אור נשמתו, מכשלת את כחו, ומעיבה את רוחו.

1. עין איה / שבת א / פרק ראשון / מג.

ת"ר הנכנס לבקר את החולה בשבת אומר שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא. מציאות התחלואים פועלת פעולה טובה על תכונת האדם, על ידם האדם נכנע מלפני ד', והידיעה של אפשרות החולי למין האנושי פועלת לטובה לרכך קושי עורף של קשי עורף ולבצר זדון רעי לב.

1א. נפש החיים שער ב יא

כי באמת יפלא איך שייך לבקש להתחנן כלל לפניו ית"ש להסיר מעליו צערו ויסוריו כמו בענין רפואות הגוף. הרופא משקהו סמנים חריפים. או אם הרופא מוכרח אף גם לחתוך אבר לגמרי שלא יתפשט ארס החולי יותר. האם יתחנן אליו החולה שלא ישקהו הסמנים או שלא יחתוך האבר. הלא החולה עצמו שוכרו לכך. כן איך ישפוך שיח לפניו ית"ש להסיר מעליו היסורים?

1ב. תלמוד בבלי מסכת תענית דף כה/א

רבי אלעזר בן פדת דחיקא ליה מילתא טובא עבד מלתא ולא הוה ליה מידי למטעם. שקל ברא דתומא ושדייה בפומיה. חלש לביה ונים. אזול רבנן לשיולי ביה. חזיהו דקא בכי וחייך ונפק צוציתא דנורא מאפותיה. כי אתער אמרו ליה מאי טעמא קבכית וחייכת? אמר להו דהוה יתיב עמי הקדוש ברוך הוא ואמרי ליה עד מתי אצטער בהאי עלמא? ואמר לי אלעזר בני ניחא לך דאפכיה לעלמא מרישא אפשר דמתילדת בשעתא דמזוני אמרי לקמיה כולי האי ואפשר?..

1ג. תלמוד בבלי מסכת מועד קטן דף יח/ב

הא דרבא שמעיה לההוא גברא דבעי רחמי ואמר תזדמן לי פלגיתא אמר ליה לא תיבעי רחמי הכי אי חזיא לך לא אזלא מינך ואי לא כפרת בה' בטר הכי שמעיה דקאמר או איהו לימות מקמה או איהי תמות מקמיה אמר ליה לאו אמינא לך לא תיבעי עלה דמילתא הכי ...

ע"ע

2. רמב"ם יד החזקה - הלכות מתנות עניים פרק ז

(ז) מי שאינו רוצה ליתן צדקה או שיתן מעט ממה שראוי לו בית דין כופין אותו ומכין אותו מכת מרדות עד שיתן מה שאמדוהו ליתן ויורדין לנכסיו בפניו ולוקחין ממנו מה שראוי לו ליתן ...

2א. רמב"ם יד החזקה (כתב יד תימני) - הלכות מעשה הקרבנות פרק יז

(יז) כל הקרבנות שעברו עליהן שלושה רגלים, לא נפסלו, אלא מקריבין, וכשרים; ובכל יום ויום אחר שלושה רגלים, הוא עובר בלא תאחר, ובית דין מצווין לעשותו מיד, עד שיקריב קרבנותיו ברגל שפגע בו תחילה. אף על פי שנאמר "לרצונו" (ויקרא א, ג), כופין אותו עד שיאמר רוצה אני, בין שנדר ולא הפריש, בין שהפריש ולא הקריב - כופין אותו עד שיקריב:

2ב. רמב"ם יד החזקה - הלכות גירושין פרק ב

... שאין אומרינן אנוס אלא למי שנלחץ ונדחק לעשות דבר שאינו מחוייב מן התורה לעשותו כגון מי שהוכה עד שמכר או נתן אבל מי שתקפו יצרו הרע לבטל מצוה או לעשות עבירה והוכה עד שעשה דבר שחייב לעשותו או עד שנתרחק מדבר שאסור לעשותו אין זה אנוס ממנו אלא הוא אנוס עצמו בדעתו הרעה לפיכך זה שאינו רוצה לגרש מאחר שהוא רוצה להיות מישראל רוצה הוא לעשות

כל המצות ולהתרחק מן העבירות ויצרו הוא שתקפו וכיון שהוכה עד שתשש יצרו ואמר רוצה אני- כבר גרש לרצונו.

2ג. עין איה / ברכות א / פרק רביעי-תפילת השחר / טו. ברכות כח/א

... ויתבאר ביותר עפ"ד הרמב"ם בה' גרושי י שמשו"ה מועיל כפי' עד שיאמר רוצה אני בדבר מצוה, מפני שפנימיות הלב הישראלי נוטה למצוה והיצה"ר הוא מבחוץ מטמטם הלב, ע"כ כיון שנכפף טבעו מסכים הוא לרצון האמיתי. ע"כ אם לב האדם מוחזק בלבתי ישר, אז כיון שתוכו אינו טוב מה בצע במה שחיצוניותו טובה. אבל לפי מה דקיימא לך שהאדם הוא ישר בטבעו וחטאיו הם מקרים חיצוניים בו, כיון שברו טוב הוא מסכים ודאי לתוכו האמיתי. ואע"פ שנמצאים הרהורים ודברים בלתי טובים, ע"כ יתבטלו ע"י הביטול הפנימי של התנגדות הטבע האמיתי של הנפש וההתנגדות החיצוני של המעשים החיצוניים שהם עכ"פ טובים, ואפי' מתוך שלא לשמה יבא לשמה. ויתאימו ההנהגה החיצונה עם הפנימית האמיתית, ונמצא שהתוך האמיתי הוא לעולם שוה לברו כשהוא טוב.

6. עין איה / שבת א / פרק ראשון / מג.

ת"ר הנכנס לבקר את החולה בשבת אומר שבת היא מלזעוק ורפואה קרובה לבא. מציאות התחלואים פועלת פעולה טובה על תכונת האדם, על ידם האדם נכנע מלפני ד', והידיעה של אפשרות החולי למין האנושי פועלת לטובה לרכך קושי עורף של קשי עורף ולבצר זדון רעי לב. אמנם להשלים את הלקח הטוב שמקבל האדם ממצויאות החלאים הוא מה שעל ידם האדם מזדקק בטבעו לתפילה, לחלות פני ד' להושיעו בעת צרה ויום רעה. ע"כ רבה היא מאד פעולת התפילה בחלאים, כי מתוך התכונה האנושית אנו מכירים שאחת מהמטרות ההשגחיות בהמצא החלאים היא שישוב האדם אל פני ד', "תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם". ע"כ פעמים רבות כאשר פעלה המחלה את תעודתה המוסרית כראוי, ע"י שבהתגבר האדם בתפילה, החולה עצמו או קרוביו ומיודעיו, הטיב עכ"פ למצב המוסרי בכלל, ונתקרבו לבבות רבים אל ד' ונתרככו ומדותיהם נזדככו, הנה הגיעה למטרותה ובזה תלך לה והאדם ישוב לאיתנו.

ג סז. לצדיקים גדולים התפילה קשה מאד, מפני שאין להם שום רצון עצמי כלל, והכרתם הגדולה, הקשורה באמונתם הבהירה באור החסד האלהי, היא ממתקת להם את הכל, ואיך יתפללו להנצל מאיזו צרה, והרי אין להם שום צרה במציאות. אמנם אחרי ההעמקה הגדולה שבאה אחרי העליה, שסוף כל סוף האדם וצרכיו, העולם והחיים וכל קישוריהם, כל ההרגשות והנטיות וכל התביעות הטבעיות, החיים ואהבתם, קניניהם וערכם, הכל הם תכסיסי האורה של החסד הגדול אשר אמר עולם יבנה, והתפילה בעצמה, הבעתה ונטיותיה, ועצם הטבע של החפץ לסדר כל העניינים שבעולם בעינם וצביונם, החיים, הכבוד, העושר, הבנים, השלום, השמחה, השובע והמנוחה, ועל גביהם החכמה וקדושת הרצון והעונג, כולם יחד גילויי חסד עליון הם, שהתפילה בכל עת, וביחוד בעת צרה, מבלטת את ערכם המלא, והחפץ המתגלה מאור נשמת רצון הפנימי אשר לצדיקים יסודי עולם, שההופעה האלהית העליונה מחיה את נשמתם תמיד, הוא בעצמו אחד מיסודי החיים ובנין ההויה, כנשימת האויר, כאכילה ושתייה, כבנין וזריעה, כרפואה ורחיצה – בזה ישוב רוח התפילה לפעם את הצדיקים ישרי הלב, ויעזבו את השררות העליונה החודרת בכל מכמני ההויה, שכל חפץ בטל לגבה, וישארו עבדים לקונם, שופכי לב כמים, מבקשים רצון, חיים, בריות גופא ונהורא מעליא.

17) ספר גור אריה על ויקרא - פרק א פסוק ג

[לא] עד שיאמר רוצה אני. ואם תאמר, סוף סוף הוא מוכרח, ואם כן בלא שיאמר 'רוצה אני' יכפוהו להקריב, ותירץ הרמב"ם (הלכות גירושין פ"ב ה"כ) שכל מי שהוא מחוייב לעשות מן התורה ואינו עושה, יצרו הוא שמתגרה בו, אם מכין אותו עד שנסתלק יצרו הרע עד שחזר אל הדעת הראוי לו - אין זה כפיה, אלא שעל ידי הכאה מסלקין ממנו שטות, עד שיחזור לדעתו:

2. תנחומא בלק יא

בלק היה בעל קסמים ונחשים יותר מבלעם שהיה בלעם נמשך אחריו כסומא. משל למה היו שניהם דומין לאחד שהיה בידו סכין ואינו מכיר את הפרקים וחבירו מכיר את הפרקים ואין בידו סכין כל כך רואה בלק את המקומות שישראל נופלים בהם שנאמר ויעלהו במות בעל כשראה שישראל נופלים בו.

7. תלמוד בבלי מסכת בבא מציעא דף נט/א

אמר רבי אלעזר מיום שנחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה.

5. ירושלמי ברכות יז, א

ר' אחא בשם ר' יהושע בן לוי אף מי שהתקין את התפילה הזאת על הסדר התקינה שלש ברכות ראשונות ושלוש ברכות האחרונות שבחו של מקום והאמצעיות צרכן של ... א"ר ירמיה מאה ועשרים זקנים ומהם שמונים וכמה נביאים התקינו את התפילה הזאת.

5. אוצרות הראי"ה / מאורות הראיה / מאורות התפילה פרק ראשון

המתפלל נכנס הוא ביסוד האחדות העליונה, שהמצויאות ההוייתית מתגלה לחטיבה אחת והוא מתנשא ומנשא את מצבו הרוחני שבה וכל נדנד שפה וכל התגלות לב של עריגה אמיתית בכל צורה שתהיה היא מעלתו מתהום שפלות אל רמי רום.

6א. אורות הקודש ג, נ

יסוד התפלה היא התרוממות הרצון והתגלותו. כשהמבוקש, הממלא את רצונו של אדם, מובע בקשר הרעיון והחפץ באלהים, עולה הרצון למרומי ערכו, מתאחד הוא עם הרצון הכללי, הרצון העולמי, אור חי העולמים, שבו כלולים כל המאויים. וכשהרצון הפרטי מצייר את מבוקשו בדבר הפרטי, חיי הרצון פועלים את המבוקש, על ידי מה שהרצון הכללי כולו מצייר את הפרט המתבקש, על פי פרטיותו היותר מבוררת.

ובהיות החפץ עולה למרומי הדעת, מתבררת ההכרה, שאין רצון שום בריה דבר מפורד מהרצון האלהי הכללי, המתגלה באור כל חי, וכל בריה. ולפי הערך של הדעה, המכרת את גודל האמת של ים החיים, המשתפך לפלגי הרצונות כולם, הכלליים והפרטיים, ככה מתגברת היא הפעולה הכבירה של הופעת התולדה של המבוקש.

עולת ראייה / חלק א / עמוד רנח

א', ולכן את ירושלים אוה ד' למושב לו, שתהיה תל שהכל פונים אליו. אמנם קודם שנקבע המקום לעבודת קרבן צבור היו מותרות הבמות לקרבן יחיד, שכל זמן שלא נקבע המקום לקדושה הכוללת אז הכללות הקדושה היא רק במחשבה ורצון הלב, וכיון שהיתה כונתו להכלל בכלל עם ד' אז בכל מקום שהיה מוקטר מוגש היה נכלל בכלל הקדושה, ולא היה שם מעשה שמנגד למחשבתו. אבל משנקבע המקום לקדושה הכללית נאסרו הבמות, שהתיחדותו במקום, לעומת קביעות המקום הכללית, מורה היא פירוד, ואז גם אם מחשבתו תהיה פונה להכלל בכלל הקדושה הרי המעשה סותר את המחשבה, והוא מוציא מיד המחשבה ואין מועיל בו. והרי הכלי המחזיק את הברכה, שהקב"ה רוצה בה, הוא השלום, שהוא באמת צביונו של עולם, המגלה שכל רבוי הדעות והרצונות כולם פונים לתכלית א', וכל המעשים מתקבצים בו להביא לגילוי אור כבודו ית' ע"פ הדרכים שחקק הוא ית'. וא"כ עיקר שבח האחדות והשלום הוא, שבהתאחדות הכוללת אותו ואת זולתו מתגלה איחוד וקישור כל הרצונות כולם לרצון העליון ית' לפיכך צריך שיהיה מתחלה שלום בעצמיו, שכל רצונותיו בעצמו יפנו כולם לרצון האחד ית'ש, ואז בכל מה שיתאחד ברצונו יוסיף לגלות את התאחדות הרצונות כולם לראש אחד.

משא"כ אם לא איחד רצונו לרצון הקב"ה, אז אם מאחד רצון אחר עם רצונו ומשתדל בזה, הרי זה מראה הוספת פירוד ח"ו. וכמו שלא יאכל קודם שיתפלל על הדם, שהוא הנפש, שלא יקדים רצון אחר נפרד קודם אחוד הרצונות הנפשיים לו ית', שהנפש היא הרצון, "ואשפך את נפשי לפני ה'", כן כשהוא נותן שלום לחברו קודם שיתפלל אע"פ שנראה כמאחד אינו אלא עשאו במה, שהוא פונה למקום פרטי לעומת המקום הכללי, ונרגן מפריד אלוף.

על כן מקודם "בשמך אשא כפיי" והשיית ישים לנו שלום שהוא שמו של הקב"ה. "לא תאכלו על הדם, לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם" (ברכות י'). הדם הוא הנפש, ובו טבוע כח החיים והרצון, שאמנם מצד עצמו הוא בהמי ומשולל השלמות, אבל כפוף הוא אל כח השכל והקדושה הפועל עליו ומטביע עליו את צורתו, בהיות האדם דבק בדברי תורה שהוא עוסק בהם. התפלה היא קישור הרצון בהקב"ה, ועל ידה נעשה הדם מוטבע ברצון אלהי, וההרגשות הראשונות, שבהתחלת כל יום, פועלות הן באדם לכוון על פיהן את כוח הנהגותיו ותהלוכותיו בחיים.

אבל כאשר קודם לזה כבר יקדם על דמו עול התאוה החמרית של האכילה, הרי הוטבע בו מקודם הרצון הבהמי, ואז ישוב ויקבע להיות נושא התאוה החמרית, שלא בקשר לעבודת ד'. על כן לא תאכלו קודם שתתפללו על דמכם, שלא להקדים בו את רגשי הבהמיות, שבהיותם קודמים בו לרגשי הקדש יפעלו עליו להמשיכו בתכונותיו והליכותיו אל שפל ערכם, אלא תשתדלו שיהיו ראשית הרגשותיו נעלות ומכוונות לתכלית שלמותו האמתית, - ותמשיכו עליו, על הכח המוטבע בו, בקומכם בבקר, בהיותו עדיין פנוי באותו יום ממשא ציור חדש, את רצון התפלה והשפעתו, הבאה בהרגשת הנפש, שהיא דבקות האדם עם בוראו, ואז חזקתו שילך בה כל היום.

(30) ספר מדרש שמואל על אבות - פרק שלישי משנה ד

והר"י בר שלמה פ"י פסוק כי כל שולחנות ע"ד הפשט כי אלו שמתקבצים לאכול ולשתות משתכרים ומקיאים עד שממלאים מהקיא שולחנם עד שאינם מניחים בשולחן מקום נקי עכ"ל:

ולב אבות כתב וז"ל כי שלשה שאכלו על שולחן אחד ולא אמרו עליו ד"ת אלו בוודאי הורו שהמאכלים ההם שאכלו וזבחייהם והכנותם לא היה אלא כדי לזון את גופותם שהם מתים וכלים ונפסדים וא"כ הרי זה כאלו אכלו מזבחי מתים והביא ראה מן הפסוק אשר שם מדבר גם כן מגי אנשים כמו שכתבו קצת המפרשים אשר שלשה כפי חוקם היה ראוי שיהיו דורשים השלמות העיוני והם החכם והכהן והנביא כי תחלה זכר החכם שהוא היושב על המשפט ולוחם מלחמות התורה ואח"כ זכר הכהן והנביא ואמר עליהם ששגו בשכר ובתענוגי הגוף כי שלשתם חשבו שהאכילה והמשתה הוא התכלית כאלו שמו מזון הגוף המת תכלית הסעודה, ולכן אמר עליהם לפי סברת אלה, השולחנות שלהם מלאו קיא וצואה בלי הזכרת המקום ברוך הוא שהיא מזון הנפש כמו שפירשו המפרשים והטעם שמלאו קיא וצואה הוא לפי שאחר שהנדרש מהם אינו אלא מזון הגוף הנקלה וידוע שהקיא והצואה הם ענינים מוכרחים להמצא במזון הגוף הרי הוא כאלו הם עצמם מלאו שולחנם קיא וצואה, עכ"ל:

עולת ראייה / חלק א / עמוד רנט

אלא תשתדלו שיהיו ראשית הרגשותיו נעלות ומכוונות לתכלית שלמותו האמתית, - ותמשיכו עליו, על הכח המוטבע בו, בקומכם בבקר, בהיותו עדיין פנוי באותו יום ממשא ציור חדש, את רצון התפלה והשפעתו, הבאה בהרגשת הנפש, שהיא דבקות האדם עם בוראו, ואז חזקתו שילך בה כל היום.

עולת ראייה / חלק א / עמוד רנז

"אמר רב כל הנותן שלום לחברו קודם שיתפלל, כאילו עשאו במה" (ברכות י"ד): יסוד השלום והאחדות בין בני אדם יצויר עפ"י שני אפני הדרכות. האחד, שהאדם מכיר שהוא חברתי בטבעו, ובהתבודד כל אחד בבקשת תועלתו לא יעלה בידו חפצו, ורק בהתאחד הרבים ע"י השלום ישיגו חפצם, וגם כל איש פרטי ימצא בזה את חפץ לבבו. האפן הזה, מצד הטבעיות הפשוטה, נמצא גם אצל שכחי אלוה. למעלה מזה היא ההדרכה מצד ההכרה הפנימית בחפץ עליון, שהוא לתכלית השלום והאחדות בין בני אדם, מאחר שכולנו אחים אנחנו מיוחסים לאבינו שבשמים, וע"י השלום והאחדות יצאו לאור כל החמודות הגדולות של שלמות החכמה הצדק והמישרים. והאפן הזה יתכוון רק ע"י ההכרה בכבוד שמים וברוממות ההשגחה האלהית. וכן גדול ההבדל בהמשך הקיום של שתי הדרכים האלה. האחדות, שבאה מפני דרישת טובתו של כל יחיד, למטרת אהבת כל יחיד לעצמו, היא אחדות מקרית, שיסודה היא אהבת הפרט העצמית, ואין סופה להתקיים, כי אין לה מרכז אמתי, וגם כשהאחדות לכאורה מתגדלת סופה לשלהבת שנאה ומלחמת אחים, בהיות כל יחיד מושך להנאת עצמו. אבל האחדות, שבאה מצד ההכרה בערך התכלית העליון שבא רק ע"י שלום הבריות, יסודתה באהבת הכלל באמת וסופה להתקיים, וכרבות ימיה כן תוסיף להתגדל ולהתחזק. על כן בהיותנו על אדמתנו, ובית עולמים בבנינו היה מקום מרכז האחדות, נאסרו הבמות הפרטיות, כי גם ההתאחדות שיכולה להיות ע"י קבוצים קטנים שבבמות מפסידה היא את יסוד אחדות האומה הכללית שבמרכז הגדול, שרק על ידה תתגלה ותתקיים תכלית חפץ ד' הגדול. והנותן שלום לחברו קודם שיתפלל מראה הוא לדעת, שאינו מכיר שיסוד השלום וקיומו תלוי הוא רק בהכרת דעת ד', שהיא הסבה האמתית המקימת את השלום לא באפן מקרי כי אם בקיום עצמי, וחושב הוא ליסוד השלום מצד ההכרה הטבעית בלבדה, שענינה הוא רק אהבת עצמו, וחיבורה מביא לידי פירוד. על כן הוא כאילו עשאו במה, שנראה כאילו עושה חבור וקבוץ לעבוד ד', אבל הוא מפריד מן התכלית הכללית הגדולה; וכן היא ההתחברות האנושית, מבלי להזכיר שם שמים ולהורות שיסוד השלום בעולם הוא שמו של המלך שהשלום שלו ב"ה, ואע"פ שהיא מביאה התאחדות לשעה, אבל ע"י מעוט הכרה בכבוד שמים יתגדלו בהכרח כחות התכונות הרעות, ואהבת כל אחד לעצמו תתרבה, עד שלא יתכן מצב השלום ויהיה חבור שסופו לפירוד והפסד.

משנה ברורה ביאור הלכה ס' תקעא ד"ה ת"ח

ת"ח וכו' - עיין במ"ב וראיתי להעתיק פה מה שכתב השלי"ה בשם ספר חרידים וז"ל שמצא בתוך ספרי המקובל האלקי חסידא קדישא הרב ר"י לוריא אשכנזי ז"ל בספר אחד כתיבת יד כל מה שתמצא בסיגופים כו' לא נזכרו אלא למי שאין עמלו בתורה אבל מי שתורתו אומנתו ויודע דעת ויראת ד' לא יחלש ולא יתבטל מלימודו אך יום אחד ...

כוזרי ג

נניח כי איש זה ירא אלהים הוא וחסיד אבל אוהב הוא לשוחח עם אלהיו ביחידות ולעמד להתחנן ולהתפלל בכל התחוננים והבקשות שאפשר לו לזכר... אך במדה שהן נעשות שגורות בפיו אין נפשו מתפעלת מהן ואין בזה יסוד לא לכניעה ולא לכליון נפש. וכך הוא נשאר יומם ולילה במצב שנפשו תובעת ממנו ספוק צרכיה הטבעיים ראייה שמיעה דבור פעלה אכילה ושתיה וחי משפחה... הלא יוסיף להתרחק מן הענין האלוהי שאליו בקש להתקרב: